

nikov usnjarske in čevljarke industrije. Na teh posvetovanjih se je razpravljalo o položaju naše usnjarske stroke ter o težkočah, ki so nastale glede preskrbe obratov s potrebnimi surovinami. Posvetovanje je sprejelo razne sklepe glede korakov, ki se morajo podvzeti, da se onemogoči brezvestna špekulacija in navdvanje cen surovin kož ter izvede pravilna razdelitev razpoložljivih surovin na posamezna usnjarska podjetja, da se jim tako omogoči redno obratovanje in nadaljnja zaposlitev delavstva. Posebna deputacija ali odposlanstvo zastopnikov usnjarske in čevljarke industrije je bilo 18. septembra pri banu in mu predložilo nevzdržen položaj usnjarske stroke ter ga zaprosilo za nujne ukrepe, da se omogoči redna proizvodnja usnjarskih izdelkov in zaščitijo konsumenti pred pretiranimi cenami, s katerimi je računati, ako se ne omeji neupravičen porast cen za surove kože. G. ban je vzel izvajanja in želje deputacije na znanje ter obljubil svojo vsestransko podporo.

Oblast se je hitro zganila

Naš list je zahteval v zadnji številki od oblasti, da trdo prime špekulante z usnjem, jih pokliče na odgovor, zapleni nakupičeno blago in navijalce cen kaznuje. »Slov. gospodar« še ni bil v rokah vseh naročnikov, ko je izsledila nadzorna oblast enega od njih, ki so nakupili v Mariboru usnje z namenom, da si s špekulacijo dvignejo svoje večmilijonsko premoženje za ponovne težke vsote na račun revnih konsumentov.

Izsledeno skladišče usnja

Ogromno zanimanje in razburjenje je vzbudila v Mariboru 18. septembra vest: v skladiščih opuščenih tovarne usnja v Kopališki ulici v Mariboru, ki je last Valterja Halbärtha, so odkrili mestni nadzorni organi 17. septembra ogromne količine nakupičenega usnja, katerega je ocenil strokovnjak na štiri milijone dinarjev, in to še po ceni, ko se je dobilo kilogram podplatov za 80 din, dočim se prodajajo danes po 130 din. Velikanska zaloga obstoja iz podplatov, vratovine in telečjega usnja za gornje dele čevljev. Po pregledu in popisu je komisija vse prostore zaklenila ter jih zapečatila. Nato je izrekla mestna občina zaplenbo omenjene zaloge.

Okrajno sodišče in mestna policija

Mariborsko okrajno sodišče je 18. septembra vzelo opisani primer v razpravo ter je zaplenbo, ki jo je začasno izrekla mestna občina, potrdilo. Primer je sedaj izročen kazenskega oddelku okrajnega sodišča v nadaljnje postopanje. V primeru, da najde sodišče, da je zadeva kazniva, določa zakon kazno do 100 tisoč dinarjev ali do enega leta zapora. Odločbo o konfinaciji (priporu) pa izda predstojni-

Ali Vam je vseeno, če ima Vaš sosed slab ali protiverski časopis? Da se njegovi otroci zastrupljajo s čitanjem opolzkih podlistkov?

štvo mestne policije. Primer pa je v toliko zapleten, ker lastnik tega usnja, Valter Halbärth že štiri leta nima obrti ter je svojo tovarno in trgovino z usnjem opustil že l. 1936.

Dne 18. septembra so orožniki s Košakov pri Mariboru po nalogu banske uprave aretirali Halbärtha v njegovi hiši pod Kalvarijo pri Mariboru in so ga izročili mariborski policiji. Policija je odredila za aretiranega polletno prisilno bivanje in je bil 19. septembra odveden v Stari trg ob Kolpi v črnomeljsem okraju v Beli Krajini.

Po svetu

Važna posvetovanja v Berlinu in Rimu. Celotni minuli teden se je pisalo in razglašalo po radiu o posvetovanjih v Berlinu in Rimu. V Berlinu je bil povabljen na razgovor s Hitlerjem in z nemškimi vodilnimi osebnostmi španski notranji minister Sener. Po odhodu Senerja v Madrid se je odpeljal nemški zunanji minister Ribbentrop v Rim k Mussoliniju in italijanskemu zunanjemu ministru Ciano. O obeh posvetih ni bilo uradno ničesar izdanega širši javnosti, ampak so tozadevna časopisna poročila le ugibanja. Po teh ugibanjih bi naj posegla Španija za ceno Gibraltarja in Maroka v vojno proti Angliji in na strani Italije ter Nemčije. V Rimu bi naj bil sklenjen skupni napadalni načrt v vzhodnem Sredozemlju. Vzeta je bila v pretres možnost velikega skupinskega napada na angleške posejstvanke v Egiptu (Suez) in v Palestini (Haifa), s čemer bi bil angleški imperij prizadet na svoji življenjski sili, ki teče skozi Sueški prekop, kakor tudi na točki, koder mu prihajajo petrolejske zaloge iz Iraka, namreč pri Haifi, kjer prihajajo do morja petrolejski vodi iz Iraka. Pri tem napadu bi sodelovalo tudi nemško orožje. Za lažje izvajanje napada pa bi morala francoska Sirija priti pod neposredno nadzorstvo zaveznikov, to je pod italijansko zasedbo. — Govorili so v Rimu še o tem, da mora priti Afrika pod vpliv Nemčije in Italije, ker bosta v bodoči Evropi odločali ti dve velesili.

Nemčija prevzela vodstvo glede mednarodnega reda na Donavi. Na prizadevanje Nemčije je dosedanja mednarodna komisija za urejanje plovbe po Donavi in za urejanje vseh vprašanj, ki so z Donavo v zvezi, dejansko

Kratke tedenske novice

Prosvetni minister dr. Anton Korošec je odredil, da se po vseh srednjih, meščanskih in ljudskih šolah v Sloveniji praznuje kar najsvetanejši smrtni dan škofa Antona Martina Slomška.

Francoski general, sedaj zaveznik Angležev, De Gaulle je prišel z angleško mornarico pred francosko kolonijo v zahodni Afriki Dakar in poslal guvernerju ultimatum, da se priključi Angležem. Guverner je zahtevo odbil. Močne angleške enote so začele bombardirati mesto Dakar in pred njim ležečo francosko vojno mornarico. Ob poročilu boji se trajajo.

Angleški kralj Jurij je govoril 23. septembra in naznanil, da je ustanovil posebno odlikovanje Jurijevega križa kot vidno priznanje za vse one, ki storijo v težkih časih nemških bombardiranj svojo dolžnost.

V Egiptu so odstopili štirje Angležem naklonjeni ministri. Po vsem Egiptu je razglašeno obsedno stanje.

Iz Amerike poročajo, da so pogajanja med angleško in ameriško vlado za uporabo Singapura, Hongkonga in raznih avstralskih oporišč za ameriške vojne ladje in letala uspešno končala in da je sporazum že podpisan. Na Japonskem je radi tega veliko razburjenje.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop se je vrnil v Berlin in se podal takoj k Hitlerju na poročanje.

Sredi tega tedna bo vrnil italijanski zunanji minister grof Ciano obisk nemškemu zunanjemu ministru, s katerim se bosta sestala v Berlinu.

Po vesteh iz Berlina bo došlo te dni do sestanka med Mussolinijem, Hitlerjem in voditeljem španije generalom Francom.

Nemški poslanik v Moskvi von Schulenburg je odstopal iz sovjetske prestolnice Moskve v Berlin na posvetovanje s predstavniki nemške vlade.

Sovjetska vlada bo ostala dosledna svoji dosedanjim politikam do balkanskih držav in bo spoštovala prevzete obveznosti iz mednarodnih pogodb ter podpirala ohranitev miru in reda na Balkanu.

Bolgarske čete so že zasedle od Romunov odstopljeno južno Dobružo in so bile povsod sprejete z navdušenjem. Srečanje z romunskimi obmejnimi oddelki je bilo priručno.

V bolgarskem parlamentu je prišlo te dni do prepira, ko se je predsednik zahvalil državam osi Rim-Berlin za pomoč ob priključitvi Dobruže. Komunistični poslanci so proti tej zahvali vložili protest, češ da gre edina zahvala samo sovjetski Rusiji.

Med Romunijo in Madžarsko je zelo napeto razmerje, ker očitajo Romuni Madžarom, da vršijo v odstopljenem ozemlju velik teror nad tamkaj ostalimi Romuni.

Železno gardo je spravilo v Romuniji na oblast slabo in koruptno gospodarstvo ter zunanje politični neuspehi, ki so končali z veliko izgubo romunskega ozemlja.

Nemčija šteje po najnovejši statistiki skoro 99 milijonov ljudi in je za Rusijo največja država. Za njo pride Anglija 46,5 milijonov, Italija 44,4 milijonov, Francija 42 milijonov in Španija 25 milijonov.

Prašič prekosil v teku konja. Vse okrožje Bienville v ameriški državi Louisiana govori o Patootleju, prašiču-dirkaču. Pri dirki, ki jo je gledalo 4000 ljudi, je Patootle zmagal nad konjem, ki je sicer moral nositi pri tem dve osebi na svojem hrbtu. Ves teden je Leon Mitchell, poljedelski agent tega okrožja, vadal vrliga slaničarja na progi, ki je šla preko blata, peska in asfalta. Sledil mu je pri tem na izbornem konju, a po končani vaji mu je vedno postregel z njegovo najljubšo jedjo, mladim, sladkim krompirjem. Pri dirki je Patootle progo, ki je bila 2,8 km dolga, precej valovita, polna ovinkov, pretekel v 8 minutah. Seveda je morala policija na progi vzdrževati red, kajti mnogo zijal, zlasti mla-

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov

*

V štirinajstih dneh moram pred poroto. Ker so moji dolgovi skoraj dvakrat tako veliki, kolikor se je dobilo za prodane Ledine, nimam drugega pričakovati, kakor da me bodo obsodili na več let. Ta misel me grozno mori. Ne morem Ti reči, kako mi je pri srcu. Če si bom še čakal, bom delal in delal, da povrnem vsem vse, kar so zaradi mene izgubili. Hvala Bogu, da mi ni treba biti v skrbeh zaradi Tvoje prihodnosti! Kakor mi je doktor Silan pravil, si po očetu dobila precej več, kakor si pričakovala. Vesel sem, da Ti ni treba več služiti in da si za vsak primer preskrbljena. Eno edino željo še imam, pa ta se mi ne bo izpolnila. Strašno rad bi Te še enkrat videl, le en sam krat. Pa si bom moral tudi to misel in to željo pregnati. Ne morem si namreč misliti, da bi Ti še kdaj hotela s kaznjencem kaj imeti. Nekaj pa Te, ljuba Tilka, lepo prosim. Bodi tako dobra pa pošlji mi svojo sliko in napiši na drugi strani vsaj svoje ime! Imel sem še od poroke sem Tvojo sliko; odkar Te ni bilo, sem jo vzel sto in stokrat v roke. Žal je ostala na Ledinah in se mi je gotovo že izgubila. Hudo mi je po njej, saj mi je bila spomin na edinega človeka na zemlji,

22 ki je mojemu srcu blizu. Ne bom si več upal in se Ti ne bom več približal, v srcu pa Te bom ohranil do smrti. Te tihe ljubezni mi nihče ne more braniti in tudi Tebi ne more biti v sramoto; saj je nihče ne vidi. Zdaj pa, ljuba Tilka, sklenem pisanje. Zbogom!

Iz vsega srca Te pozdravlja Tvoj nesrečni Jurij.*

To pismo je poslal Končnik v posebnem ovitku Dobrovniki Trezki v Kaplo in jo je prosil, naj ga izroči njegovi ženi. Tilka pa ni bila več v Kapli pri Trezki, kakor je mislil Jurij, temveč je bila že deset dni na Ledinah na svojem. Pri razpravi so ji prisodili neprilicovano dediščino v iznosu dve sto šestdeset tisoč kron. Že tedaj je podala pred sodiščem pravno veljavno izjavo, da prevzema poroštvo za vse možne nepravilne dolgov. Nekaj dni nato je od Blaža in Matije kupila Ledinekovo domačijo za dva in sedemdeset tisoč kron; brata pa sta ji prodala grunt le s pogojem, da ga ne prepusti nikoli svojemu možu, temveč da ostane ona posestnica.

Z vsi silo se je vrgla Tilka na delo, da bi popravila, kar je bilo zanemarjeno. Še ni bila dva tedna na kmetiji, že je bila notranjščina hiše podobna pravi domačiji. Vedno so ji uhajale misli k možu. Od dne do dne je bolj restropno čakala na kako sporočilo iz Celovca. Saj so ji pri sodišču rekli, da bodo moža potem, ko je prevzela poroštvo za njegove dolgov, izpustili. Videti pa je bilo, da se to ni zgodilo, in ko je slednjič dobila možovo pismo, so splavali vsi njeni upi po vodi.

prenehala. V tej komisiji sta bili zastopani tudi Anglija in Francija, ki sta zdaj z Donave izrinjeni. Vsa donavska vprašanja bo odslej reševal poseben posvetovalen odbor, čigar stalni predsednik je nemški zastopnik dr. Martius, ki ima edini pravico sklicevati seje tega odbora. Ta pomembni sklep, ki popolnoma spreminja dosednji režim na Donavi, je bil sprejet pri nedavni donavski konferenci na Dunaju, katere so se udeležili zastopniki Nemčije, Italije, Madžarske, Slovaške, Jugoslavije, Romunije in Bolgarije. Vodstvo na Donavi je s tem prevzela Nemčija, ki se bo morala glede nekaterih vprašanj sporazumeti še s sovjetsko Rusijo, katera se po nedavni izjavi sovjetskega zunanjega ministrstva tudi smatra za donavsko državo in hoče pri Donavi imeti svojo besedo. Na dunajski konferenci je bil sprejet tudi sklep, da bo za nadzorstvo in varstvo plovbe skozi železna vrata ustanovljen poseben odbor, v katerem bodo zastopniki Jugoslavije in Romunije, predsedstvo pa bo imela Nemčija.

Carino in trošarino v češko-moravskem protektoratu bo prevzela nemška uprava. Carinske meje med češko-moravskim protektoratom in ostalimi področji Nemčije bodo odpravljene 1. oktobra. Tega dne začnejo veljati v protektoratu nemški carinski predpisi. Carino in trošarino v protektoratu bo prevzela nemška uprava. Istočasno bo ustanovljeno nemško vrhovno finančno ravnateljstvo za Češko in Moravsko s sedežem v Pragi. Kmalu bo uveden v protektoratu tudi nemški davek na potrošnjo. S 1. oktobrom preneha češko-moravska carinska in finančna samostojnost.

Nevedne poučevati je dobro delo, ki ima pred Bogom še višjo ceno, če se ta pouk naša na dušo, Boga in večnost. Ta naloga pri-

pada učeči Cerkvi in njenim organom, duhovnikom. Kjer ni dovolj duhovnikov, jim morajo priti na pomoč laiki. Tak posel vršijo v misijonskih pokrajinah laični katehisti, ki poučujejo pod vodstvom misijonarjev pogane, osobito take, ki se pripravljajo na krst. Slična naloga tudi pripada laikom v krajih, kjer ni dovolj duhovnikov. To velja n. pr. za Kolumbijo, državo Južne Amerike. V južnoameriških državah namreč vlada veliko pomanjkanje duhovščine. Radi tega bi prav mnogo šol moralo ostati brez verouka, ako ga ne bi laiki oskrbovali. V to svrhu je bil ustanovljen v Montevideu, glavnem mestu Kolumbije, »Katehitični Institut«, ki služi predvsem za

šolanje laikov, kateri bodo po končanem tečaju namesto duhovnikov poučevali verouk. Ker morajo takšni laični katehete imeti globljo bogoslovno izobrazbo, se v »Katehitičnem zavodu« poučujejo v raznih bogoslovnih predmetih. Delovanje zavoda pa se ne omejuje na laične katehete, marveč hoče biti tudi za druge katoličane, zlasti za člane Katoliške akcije visoka šola verske izobrazbe. In takšna izobrazba je danes potrebna ne samo v Ameriki, marveč tudi drugod in tudi v naših krajih. Katolicizem je danes v težki borbi zoper neverstvo in brezboštvo in potrebuje dobro izvežbanih borcev. Takšnih pa ni brez temeljite verske izobrazbe.

Slika severne Bukovine pod sovjetsko oblastjo

Nad šest tednov je minulo, odkar so vkorakale sovjetske čete v severno Bukovino, katero je morala odstopiti Romunija Rusiji. V tem kratkem času še nikakor ni mogoče reči, kako se bodo socialne in politične razmere spremenile v sovjetskem smislu.

Glavno mesto Bukovine so Černovice s 130 tisoči prebivalcev. Pod staro Avstrijo so nazivali bukovinsko prestolnico »mali Dunaj«, ki pa je danes povsem predrugačen. Po černoviških ulicah že po šestih tednih ruske zasedbe lahko vsakdo opazi, da sta popolnoma propadla obleka in obutev. Ljudje, ki so prišli z rdečo vojsko iz notranjosti Rusije, so nezadostno oblečeni, hodijo okrog v raztrganih oblekah, so obuti v ničvredna obuvala in je videti, da so že davno izgubili vsak smisel za dostojno in poštenega človeka vredno obleko. Ruske ženske, katere so se naselile po zapuščenih stanovanjih, so takoj oblekle tamkaj puščena oblačila, a so jih morali poprej poučiti, kako se jih je treba posluževati. Rusko

Italijanski zunanji minister grof Ciano

General Antonescu, diktator Romunije

Nemški zunanji minister von Ribbentrop

Pismo je dobila skoraj teden dni pozneje, ker je ležalo štiri dni v Kapli in dva dni v Podklancu. Treziko je namreč doktor Silan spravil za Malo Gospojnico k sebi v Vrbo, naj bi si ogledala svoj bodoči dom. Dne 7. septembra se je odpeljala in dne 10. septembra se je vrnila v Kaplo. Tu je našla Končnikovo pismo in ga je v novem ovitku takoj poslala. Tilki v Podklancu. Podklanski pismonoša pa je šele drugi dan šel po kmetih pošto raznašat in tako je prejela Tilka pismo šele dne 12. septembra. Vsa razburjena je šla na samo in ga je hlastno prebrala, potem pa se je bridko razjokala. Niti besedica ni stala v pismu, ki bi pričala, da je sodišče njeno poroštvo sprejelo; torej tudi ni bilo upanja, da bi Jurij ušel poroti. Prebrala je pismo še drugič in tretjič in vedno bolj so jo silile solze. Ljubezen, usmiljenje in sočutje z nesrečnim možem jo je čisto prevzelo. Ko bi mu le mogla pomagati! Nikakor ne sme več čakati. Vsaj pisati mu mora, da ga potolaži. Ko je šla papir iskati, ji je prišlo na misel, da bo preveč časa minulo, preden pride pošta zopet skrižem. Ne, rajši pojde kar jutri zjutraj v Celovec pa se bo z Jurijem lepo pogovorila. Morda se ji tudi posreči, da najde dobrega advokata, ki bi ji moža rešil in oprostil. —

Ves dan je mislila le to, kako bi mogla možu pomagati. Ko so povečerjali in odmolili rožni venec, se je umaknila v svojo sobo in se jela za jutrišnjo pot pripravljati. Med drugim je poiskala več fotografij, ki jih

je hotela Juriju nesti. Na svojo najnovejšo je napisala zadaj besede: »Tilka, ki bo ostala večno Tvoja.« Zopet so jo obile solze.

Tedaj je prisluhnila, nenavaden ropot na lopi spodaj jo je vzdramil. Moški koraki so se začeli po stopnicah. Potem je rahlo potrkalo. Oklevala je in vendar rekla: »Naprej!« Duri so se odprle, v durniku je obstal postaven moški, ki ga Tilka pri motni razsvetljavi ni spoznala. Potem je prišlec že pohlevno poprosil:

»Tilka, prosim za prenočišče.«

»Jurij, ti? Ali je mogoče?« je kriknila, planila k njemu in ga zgrabila za roko.

Z obema rokama je stisnil njeno in jo venomer stiskal, pri tem pa ponavljal:

»Bog ti povrni, Tilka! Boglonaj! Boglonaj!«

»Kaj ti je, Jurij?« se je branila. »Zakaj me lonaš?«

»Saj samo zato sem prišel. Ti si me odkupila, ti si me rešila sramote.«

»Torej je le uspelo? Bogu bodi hvala! O, kako sem vesela, da si prišel! Zdaj naju ne sme nič več ločiti.«

»Tilka! — Tilka! Ali smem res pri tebi ostati?«

»Kam pa hočeš drugam, ljubi? Saj sva se pred Bogom in ljudmi eden drugemu obljubila.«

Gledala sta se, potem pa objela in se nista nehala poljubljati. Tilka se je jokala, Jurij je stokal, dolgo se nista mogla pomiriti. Ko sta pozneje sedela za mizo,

dih, je stvar vzelo manj resno, nego bi bilo treba in so vrli živali na vae načine nagajali, tako da je na nekem mestu padla celo v jarek, iz katerega pa se je hitro izkopala in je konja spet prehitela. Po tekmi je bil konj ves upehan, medtem ko se je Patootie z vsem mirom spravil na svoj ljubi krompir...

Kako je porazdeljena mornarica štirih držav na Črnem morju? Obale Črnega morja si delijo štiri države, Rusija, Romunija, Turčija in Bolgarija. Rusija je najmočnejša država ob Črnem morju, posebno sedaj, ko si je vzela Besarabijo in dobila nadzorstvo nad izlivom Donave. Za varstvo svojih koristi ima Rusija na Črnem morju precej številno vojno mornarico,

mestno ženstvo nogavic niti ne pozna, moškim pa je ovratnica španska vas. Po zasedbi je opaziti, kako so začeli pravi Černovičani opuščati ovratnice, da bi zgleдали bolj preprosto ter po rusko. Zanimivo je tudi to, da je sovjetska oblast pozvala prebivalstvo, naj ne nosi poleti usnjatih čevljev, ampak lesene cikle, ker usnjato obuvalo nujno potrebuje vojaštvo. Bukovinski kmet se bo moral odvaditi opank iz usnja.

Koj po vkorakanju rdečih čet v Bukovino in po prevzemu oblasti je bil velik del prejšnjih uradnikov aretiran, predvsem pa predstavniki romunske policije.

Za uradniki so prišli na vrsto veleposestniki in za temi vsi boljši bukovinski kmetje.

Ker so zaporji povsod prenapolnjeni, čeprav so bili od Rusov izpuščeni vsi prejšnji kaznjenci, zapirajo sedaj aretirane v železniške vagone, in sicer po 30 ljudi v enega. Ko je vagon poln, ga skrbno zaklenejo in se odpelje v neznano smer. Čez nekaj časa se zopet povrne na glavni kolodvor v Černovice le s prav neznatnim delom aretiranih. Kje so pa ostali drugi, doslej ni bilo mogoče dognati. Vsak, kateri se zanima za usodo izginulih, zapade nevarnosti, da tudi njega zaprejo v železniški vagon in ga odpeljejo. Samo žena lahko vpraša po zaprtem možu in z njo se sovjetski uradniki celo prijazno razgovarjajo. Nobena od teh žen in mater pa doslej ni zvedela, zakaj je bil njen mož zaprt v vagon in kam so ga odpeljali.

Bukovinsko prebivalstvo neznosno trpi radi ovaduštva.

Doslej je bilo pod sovjetsko vlado še zelo malo ljudi zaposlenih. Pretežna večina Bukovinčanov je brezposelna. Sovjeti pa ne prestopajo zagotavljanja, da bodo vsi dobili delo.

Doslej še ni bil nameščen niti en nov uradnik, kateri ne obvlada ruskega uradnega jezika. Pa tudi stari in v službah puščeni uradniki se morajo v najkrajšem času naučiti ruščine, ker sicer jih bodo napodili.

Vse se čudi dejstvu, da izplačuje sovjetska oblast pokojnine v isti izmeri, kakor pod Romunijo. Pokojnine pa za nove razmere nikakor niso zadostne, ker se je s sovjetsko zasedbo prikazala tudi draginja.

V nekdanji jubilejni Franc Jožefovi vojašnici so uredili nekake ljudske kuhinje. Po cele ure čakajo dolge vrste revežev in meščanov, ki so čez noč zgubili vse dohodke ter premoženje, preden jim usujejo v skodelice nekaj tople hrane.

Starejši Černovičani so zelo začudeni, da sovjetska oblast ni zasegla niti enega od večjih mestnih stanovanj, četudi so nekatera zelo razsežna. Nikdo se doslej ni dotaknil pohištva onih meščanov, ki so pobegnili pred Rusi. Tudi

do kakih plenitev ni došlo. Vse je prepričano, da se bo sigurno v tem oziru nenadoma zgodilo nekaj čisto nepričakovanega.

Prazna stanovanja so namreč koj po vkorakanju sovjetskih čet zapečatili in jih bodo najbrž nakazali ruskim častnikom ter uradnikom.

Na dnevnem redu so nočni pobegi preko nove rusko-romunske meje. Mestni ljudje se pustijo s kmečkimi vozovi prepeljati v bližino meje. V temnih nočeh se odpravijo peš preko bukovih gozdov in se javijo pri prvi romunski oblasti. Romuni pošljejo vsakega pobegega juda takoj zopet nazaj. Rusi dovolijo vsakemu povratek v severno Bukovino, kateri je

CROATIA BATERIJE

žepne anodne-ogrevače, izdeluje samo domača tvornica

CROATIA

tovarna baterij

JOSIP PASPA,
Zagreb, Koturaška 69.

bil tamkaj rojen, četudi je prebival doslej kje drugje. Slednje velja brez izjeme za vse narodnosti.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Podpolkovnik g. Davorin Žunkovič umrl. V Ptujju so pokopali 20. septembra ob veliki udeležbi g. Davorina Žunkoviča, upokojenega podpolkovnika. Rajni je bil navdušen ter neustrašen Slovenec v častniškem stanu, kjer je bilo nevarno poudarjati slovensko prepričanje ter zavednost. Mnogo je pisal znanstvenega o starih Slovanih. Po prevratu je bil nekaj časa poveljnik mariborske kadetnice. Pokoj je preživel v Mariboru in zadnja leta pa v Ptujju. Dosegel je visoko starost 81 let. Pred par leti je še rad dopisoval v »Slov. gospodarja«. Zavednemu slovenskemu častniku ostani ohranjen časten ter hvaležen spomin, preostalim sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

min, preostalim sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Smrtna kosa v Murski Soboti. Prejšnji teden je smrt pretrgala nit življenja kamnoseškemu mojstru Jožefu Močniku, ki je že nekaj časa bolehal. Dočakal je starost 56 let. — Nekaj dni pozneje pa je umrla tudi učiteljica Helena Feher, ki je nad 40 let poučevala po naših krajih, zato so jo zelo cenili in spoštovali. Dočakala je lepo starost 79 let. Oba pokojnika sta imela precej znancev in prijateljev, zato se je njihov pogreb udeležilo mnogo ljudi. Bog jima daj nebesa!

Načrti z neobdelano zemljo v Franciji

Načrt z neobdelano zemljo

Francoska Petainova vlada si je stavila med drugim tudi kot eden najvažnejših ciljev: velik del francoskega naroda popeljati iz mest nazaj na deželo. Ob priliki omenka te važne naloge moramo še beležiti, da je danes v Franciji sedem milijonov hektarov neobdelane zemlje. To znaša dvakratni obseg Nizozemske in poldrugokratni švice.

Pomanjkanje kmečkega življa

Četudi Franciji nikakor ne manjka zemlje, pa ji primanjkuje zelo mnogo kmetov. V nobeni evropski državi se ni beg z dežele tako usodepolno razpasel kakor ravno na Francoskem. Zakonodajci, kateri so prevzeli krmilo države po vojnem porazu, hočejo poskusiti, da bi beg z dežele zajezili in da bi te begunce popeljali nazaj na kmetije. Predvsem bodo spremenili zakon o podedovanju, kateri je še

Vaš сосед nima nobenega časopisa. Kaj boste storili?

iz Napoleonovih časov. Sin, ki je določen za gospodarja in je ves čas delal doma, deduje po smrti staršev enakomerno z drugimi dediči. To pa vodi v tolikerih primerih do razkosa kmetij.

Pogubonosni 40 urni delovni teden

Najslabše je vplival na francosko kmečko gospodarstvo od socialdemokratskega voditelja in ministrskega predsednika Leona Bluma vpeljeni 40 urni tedenski delovni čas. Zelo veliko je bilo število kmečkih sinov ter hlapcev, kateri se niso mogli še nadalje zoperstavljati mestni privlačnosti, ko so slišali, da je treba pravemu Francozu le 40 ur dela tedensko, in pri tem malenkostnem trudu so visoke plače in sta sobota ter nedelja praznika.

Izgin manjših posestev in padec prebivalstva
Od leta 1892. do 1926. je izginilo v Franciji 1.700.000 malih ter srednjih kmečkih domačij. V mnogih primerih izbris malih kmetij ni imel kvarnih posledic. Večkrat je dovedel nakup manjših posestev do zaokroženja sosednih večjih gruntov. Kljub temu pa ni znak zdravega poljedelskega razvoja, da je padlo v

ki jo sestavljajo velika oklopnica »Pariška komuna«, štiri križarke od 6000–8000 ton, ena matična ladja za letala, dve torpedovki, 30 podmornic, 12 manjših ladij in 60 torpednih čolnov. — Turško brodovje ima na istem morju oklopnico »Javuz«, dve križarki po 4000 ton (razen teh sta še dve v gradnji), osem torpedovk in 17 podmornic. — Romunija ima samo dva rušilca (dva sta v gradnji), precej močno pa je njeno donavsko brodovje, ki more v potrebi operirati tudi na Črnem morju. — Bolgarija ima štiri patrolne ladje in dve manjši torpedovki.

Tudi kralj se mora legitimirati. Londonski listi poročajo, da je kralj Jurij te dni ponoči obiskal neko tovarno strelišča. Spremljal ga je mi-

sta bila tako prevzeta od ganjenja, da dolgo nista našla besede. Šele čez nekaj časa je rekel on:

»Tilka, ali mi moreš odpustiti? Toliko hudega sem ti prizadejal.«

»Več ko preveč si za to trpel,« mu je odgovorila; jaz ti nimam kaj odpuščati.«

»Tilka, ti si angel, toliko dobrote si nisem zaslužil. Dokler bom živ, bom tvoj dolžnik.«

»Na to ne bova več mislila. Vse bo spet, kakor je bilo nekdanj.«

»To ne more več biti. Jaz sem berač, ti pa si bogata. Eno veselje le imam: da so Ledine tvoje.«

»Kar je moje, je tudi tvoje. Četudi je grunt name napisan, gospodar boš ti.«

»Ne, ne! Vesel sem, če smem ostati pri tebi ko tvoj zadnji hlapec.«

»Za božjo voljo, Jurij, ne govori tako! Saj niti več ne, kako te imam rada.«

»Jaz tebe! Kako sem hrepenel po tebi!«

»Tvoje pismo sem žal šele davi dobila. Jutri sem hotela k tebi v Celovec. Povej, kako si se rešil!«

»Včeraj popoldne sem moral iznenada na zaslivanje. Ko sem obširno razložil, kako sem zabredel v dolgove, ne da bi bil kdaj koli hotel koga goljufati, so mi gospodje rekli, da si ti za vse moje dolgove prevzela poroštvo in da ni več vzroka, da bi me še držali, ker so vsi moji upniki kriti.«

Pri zadnjih besedah se je mož po vsem životu tresel.

»Jurij, Jurij, kaj pa ti je?« se je žena prestrašila.

»Nič, nič. Zmerraj se me trese kakor v mrzlici, če se spomnim, kako mi je bilo... Ta nenadni preobrat — ta sreča — tvoja dobrota — Tilka!«

»Ti ubogi, ljubi Jurij!« se je jokala.

Šele čez nekaj časa sta se oba toliko pomirila, da sta si mogla povedati, kako se jima je godilo, kar sta bila ločena. Več ko eno uro je pripovedovala ona.

»Revček!« se je tedaj spomnila žena. »Kaka sem! Govorim in govorim in pozabim na večerjo zate. Gotovo si lačen po dolgi vožnji.«

»Ne. Bil sem ves popoldne pri Dobrovniki Trezki v Kapli in sem se zvečer le ta kratki kos od Kaple sem do Podklanca pripeljal.«

»Nekaj pa moraš večerjati. Pojdi, greva v kuhinjo, da bova skupaj! Ti bom kaj dobrega napravila.«

»Hvala ti, Tilka, jesti danes ne morem več. Sem moral pri Trezki v Kapli večerjati. Trezika je dobra, zvesta duša.«

»Ali veš, da se bosta z doktorjem Silanom vzela?«

»Da, pravila mi je. V štirih tednih že bo poroka. Ta dva bosta srečna. Trezika bo dobila dobrega moža.«

»Jaz pa sem že danes dobila dobrega moža,« je rekla Tilka veselo. »Srečna sem ko na dan najine poroke. Nič več ne sme najine sreče kaliti.«

25 letih med 1911 in 1936 podeželsko prebivalstvo od 55,8 na 46,6 odstotkov celotnega števila prebivalcev.

Statistični pregled

Da bo mogoče Petainovi vladi poskrbeti vrnitev Francozov nazaj na kmete, morajo sestaviti občinski predstojniki seznam vseh v občinah opuščenih kosov zemlje. V teh seznamih mora biti zabeleženo, kdo je posestnik ali kdo uživa pridelke, dalje mora biti navedeno, ali so na opuščenih posestih še poslopja in ali je še mogoče v njih prebivati. Z omenjeno statistiko hoče dobiti poljedelsko ministrstvo pregled glede obsega zemlje, katero bi bilo mogoče zopet naseliti in obdelati.

Težava naselitve

Po izjavi francoskega poljedelskega ministra Caziota ne bo največja težava v pripravi posestev, ampak v naselitvi. Premestitev onih kmečkih sinov in hlapcev iz mest nazaj na deželo, katere je izvabilo dobro plačano delo vojne industrije, bo primeroma lahka. Večje težave se bodo pojavile pri onih kmečkih ljudeh po mestih, ki so že skozi cele rodove tamkaj zaposleni.

Ali si upate pridobiti »Slovenskemu gospodarju« vsaj enega novega naročnika?

Kritika novih načrtov

Omeniti moramo še to, da je v Franciji mnogo preizkušenih mož, kateri gledajo presneto nezaupljivo na povrnitev nekoč kmečkega ljudstva iz mest nazaj na deželo. Kritiki najnovejših francoskih agrarnih načrtov trdijo, da je za velesilo prav tako potrebno, da razpolaga z dobro urejeno industrijo, kakor z zdravim poljedelstvom. Žrtve industrije za povzdigo kmetijstva bi bile v očeh nevernih Tomažev uničenje francoskega položaja kot velesila v svetu. Moderne armade si ne moremo predstavljati brez velike industrije. Opustitvi ali znatnemu skrajšanju industrije mora nujno slediti padec velesilskega značaja Francije.

Kar smo beležili v tem sestavku z ozirom na poraženo Francijo, so zaenkrat samo še načrti Petainove vlade, do kojih uresničenja je še daleč in se bo mogoče uspešno lotiti tega dela, ko bo padla odločitev evropske vojne med Nemčijo ter Anglijo.

Dopisi

Mežiška dolina

St. Danijel nad Prevaljami. Morda še ne veste, da smo imeli 1. septembra skromno, a za nas pomembno slovesnost, da smo namreč s tem dnevom dobili svoj lastni poštni urad? S tem se je izpolnila naša dolgoletna želja. Slovesnosti otvoritve, ki se je pričela ob 10, so se med lepim številom domačinov z g. župnikom in šolskim upraviteljem ter sosedov iz Prevalj udeležile tudi pomembnejše osebnosti, kakor: naš bivši poslanec g. Karel Gajšek z gospo, g. Bajuk, personalni šef iz Ljubljane kot zastopnik poštnega ravnatelja, g. postajenačelnik Fabijani iz Prevalj z gospo, upravnico prevaljske pošte, g. banski svetnik in župan prevaljske občine Kugovnik, g. Ludovik Grafenauer, bivši tukajšnji šolski upravitelj, gđc. Karolina Boc, začasna pomožna poštarica tukajšnje novega poštarja l. dr. Prvi je spregovoril ugledni domačin, slovenska korenina, bivši župan in predsednik krajevne KZ g. Kumprej, p. d. Pluder, ki je bil pred kratkim odlikovan z redom sv. Save, za njim g. banski svetnik in prevaljski župan Kugovnik, nato bivši narodni poslanec g. Gajšek in končno g. Bajuk, ki je v imenu poštne ravnateljstva v Ljubljani otvoril pošto. Naš novi poštar je g. Ferdinand Marin, p. d. Rifi, tuk. trgovec in gostilničar, ki je goste po otvoritvi prijazno pogostil. Ker pa je 4. septembra moral zopet oditi na orožne vaje, ga začasno namestuje pomožna poštarica gđca Karolina Boc. Zelo se veselimo tega napredka, ki pa ga nismo dosegli

brez posebnega posredovanja nekaterih vplivnih oseb, katerim se za ta njihov trud javno zahvaljujemo!

Sv. Urh na Strojni. Blagoslovitev našega novega zvona in prenovljene pokopališčne kapelice, ki nam jo je umetniško prenovil in poslikal slikar g. Schatter iz Guštanja, se je pri krasnem vremenu in ogromni množici ljudstva slovesno izvršila dne 4. julija. Cerkevne obrede je opravil škofov pooblaščenec, duhovni svetnik in dekan Mežiške doline g. Hornböck ob asistenci. Ker je bilo takrat opaziti več fotografskih aparatov, prosimo dotične amaterje, da bi nam blagovolili poslati s svojim naslovom vred od vsakega posnetka po en izvod na ogled, ker si želimo marsikdo kako sliko naročiti za spomin, pa tudi župnijski urad sam za župnijsko kroniko. Najbolje, da pošljete na naslov: župnijski urad Sv. Urh na Strojni, p. St. Danijel nad Prevaljami. — Da pa moremo skleniti račune za nabavo novega zvona, lepo prosimo še enkrat vse one, ki obljubljenega daru še niso izročili v ta namen, ali pa one, ki nameravajo še kaj darovati, da bi blagovolili to čimprej storiti, da bomo vedeli, pri čem smo! — Cerkevno predstojništvo.

Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

Dravsko polje

Dolena-Ptujska gora. V petek, 13. septembra, smo imeli prvo razstavo in premovanje plemenite živine pingavske pasme pri pred dvema letoma ustanovljenem selekcijskem društvu v Doleni. Z veliko skrbjo in strahom smo pričakovali prihoda komisije, kar ni nič čudnega, ker smo bili sami začetniki. Toda že prve besede od strani komisije so nam zjasnile naša čela in dobili smo upanje, da morda le ne bo vse napak. Komisija, v kateri so bili zastopnik banske uprave g. svetnik inž. Oblak, zastopnik Zveze selekcijskih društev v Ormožu g. Bedjanič, zastopnik okrajnega kmetijskega odbora v Ptuj g. svetnik Šuštič, živinozdravnik g. dr. Jedlička in g. Turin, je takoj začela ocenjevati razstavljeno živino. Razstavljena je bilo 49 komadov, in sicer: 2 bika plemenjaka, 26 krav skupine A, 9 krav skupine B, 4 telice nad 15 mesecev in 8 glav mladine (od tega 5 bikcev). Večinoma vsa živina je dobila prvo in drugo oceno, nekaj glav pa tretjo. Izbra je bila prav težka, saj je bila ena žival lepša od druge, posebno pri mladini. Nagrajenе so bile vse živali, in sicer: bika plemenjaka vsak po 200 din krave od 100—160 din, telice in mladina pa po 60—80 din. Skupno je bilo razdeljenih 3660 din. Preden je komisija razdela priznala darila, je navzoče živinorejce pozdravil g. svetnik inž. Oblak, ki je izrazil svoje veliko zadovoljstvo, da je našel pri enem najmlajših društev tako lepo živino, in to v kraju, kjer je najmanj pričakoval. Za njim je spregovoril g. Bedjanič, ki je po pozdravu opozoril na nekatere pomanjkljivosti, zlasti je poudarjal, da moramo držati živino čisto in snažno. Za njim je govoril g. svetnik Šuštič, ki je nakazal glavni smoter selekcijskih društev, to je vzgoja čim boljše in plemenitejše mlade živine. Obljubil je tudi za prihodnjo zimo prireditve tečaja o pravilnem delu v selekcijskem društvu. Navzoči bivši tajnik društva je potem v imenu vseh živinorejcev pozdravil po vrsti vse navedene gg. zastopnike raznih uradov in oblasti, kakor tudi vse druge, se vsem zahvalil za veliko pozornost ter skrb in obljubil, da se hočemo v bodoče še bolj potruditi, vse pomanjkljivosti popraviti, da si bo društvo sedanjo pohvalo res zaslužilo. Nato je sledila razdelitev nagrad. Da so mogle biti razdeljene tako lepe in toliko nagrad, se moramo zahvaliti predvsem banski upravi, Zvezi selekcijskih društev, okrajnemu kmetijskemu odboru v Ptuj, občinam Ptujska gora in Sv. Vid ter nazadnje tudi posojilnici v Ptuj, ki je dala na razpolago potreben prostor ter se končno tudi odrekla prisojeni nagradi v korist drugim nagrajencem. Vsem navedenim ustanovam izrekamo tem potom še enkrat najlepšo zahvalo, obenem pa prosimo, da nam ostanejo tudi v bodoče enako naklonjene, ker živimo in delamo v najtežjih haloških krajih. Po zaključku tako lepo uspele prireditve smo se razšli z željo in trdnim sklepom, da se hočemo v bodoče še bolj potruditi, da bo naša prihodnja prireditve še lepša, boljše in večje.

Slovenske gorice

Sv. Benedikt v Slov. goricah. V nedeljo, 1. septembra, je po rani službi božji blagoslovil g. de-

»Nič več,« je potrdil ganjeno; »skalilo jo je le to, ker sem na Boga pozabil.«

»Jurij, Našo ljubo Gospo pa si zmeraj častil in Ona te ni zapustila.«

Tilka je pokazala skozi odprta vrata na veliko Marijino podobo v spalnici.

»Da, Naša ljuba Gospa me je držala pokonci v najhujših urah. Njej se morava zahvaliti.«

Stopila sta v spalnico, pokleknila eden zraven drugega pred lepo Marijino podobo in sta tiho molila.

XIII.

»Vrba dne 29. julija 1895.

Ljuba Tilka!

Zadnje pismo, ki sem ga naslovila na Tvojega moža, je bilo bolj kratko. Zdaj, ko si gotovo spet pokonci in zdrava, ti moram pisati.

Iz vsega srca me je veselilo, da je bilo vse v redu in prav in da sta dobila zopet zdravega otroka. Bog ga živi in ohrani zdravega in pridnega! Na moje ime bi ga ne bilo treba krstiti — Ančka ali Tilka bi bilo prej pri roki —, vesel me pa »Trezika« že in mojega moža še bolj. Žal mi je bilo, da sama nisem mogla h krstu; Ivan me same ni pustil na pot, on pa prav tiste dni ni utegnil. Zato pa se v kratkem pripravita, bova kar nepričakovano prišla nad vaju. Na 12. avgusta namreč se

spravljava šele na ženitovanjsko popotovanje na Brezje in potem v domače kraje. Prav za prav me nič ne veseli, ker sem vsa srečna v tem kraju. Moj Bog, kako sem bila obupana, ko so mi mati umrli in nisem imela nikogar svojega več! Zdaj pa imam predobrega človeka, ki mi je bliže ko mati in oče. Nikdar bi se mi tudi ne bilo sanjalo, da bom imela kdaj tako lep dom. Kraj je nebeško lep, skozi okno gledam na jezero; opravo pa sem si s tvojim bogatim darilom lahko tudi tako nakupila, da jo ljudje, ki k nama pridejo, kar občudujejo. Ljudje menijo, da sem bila bogata, ker jim Ivan zmeraj pravi, da je vse moje, da sem mu vse to prinesla za doto. Tistih šest sto goldinarjev, ki sem mu svojih prinesla v zakon, je hranil v hranilnico in ne pusti, da bi od tega kaj vzela. Pravi, da bo že on poskrbel za to, kar potrebujem. Pa mi ne da le toliko, kar potrebujem, ampak še dosti več. Oblek imam več ko preveč, on pa pravi, da jih je še premalo. Zmeraj mi še kaj prinese in me tako razvaja, kakor me še nihče razvajal ni. Zadnjič sem omenila, da bi rada kakega kanarčka. Pa mi jih je nanosil, da mi je že kar preveč; saj je s takimi pticami dosti dela. Povrh pa pripelje vedno še tropo otrok, da jim pokaže ptice. Potem žvižga s pticami in se smeji z otroki in je sam kakor otrok. Zmeraj je dobre volje, čeprav ima dela čez glavo, ker hodijo ljudje od blizu in daleč k njemu.

nister Morrison. V bližini tovarne je avto ustavila patrolja prostovoljne obrambne službe. Na vprašanje, kdo je v avtomobilu, je šofer odgovoril: »Njegovo veličanstvo kralj.« — Poveljnik straže pa po vsej priliki ni verjel vozačevim besedam, kajti sam je odprl voz. Šele potem, ko se je prepričal, da je v vozu res kralj, je avtomobil lahko nadaljeval vožnjo.

Vse za obleke. Pred sto leti je umrl v neki francoski norišnici Beau Brummel, mož, ki je izdelal v manj kakor tridesetih letih 600.000 švicarskih frankov za obleke. Njegove srajce so stale po 200 frankov. Nekoč je preležal osem dni v postelji, ker se je sramoval s ponošenim ovratnikom stopiti na ulico.

(Dalje sledi)